

Asia: VN/22704/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 (KISS2030)

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?

Sopeutumissuunnitelma on varsin kattava. Näkökulmaltaan suunnitelma on sääntely- sekä viranomais- ja julkishallintopainotteinen. Elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja väestön paino on suunnitelmassa kevyt, vaikka niiden merkitys on suunnitelmassa luvun 1.5.13. mukaan tunnistettu. HVK:n näkemyksen mukaan jatkossa on syytä kiinnittää tähän huomiota.

2. Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)

Huoltovarmuuskeskus pitää hyvänä lähentymistapana menettelytapaa, jossa ilmastonmuutoksen riskit ja vaikutusskenaariot on otettu sopeutumisen perustaksi. Tämä lähestymistapa on yleisesti käytössä varautumisen kontekstissa. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on isossa kuvassa tulkittavissa myös ilmastonmuutokseen varautumisena.

Ilmastonmuutokseen liittyvät riskit on luvussa 2.2.1 kuvattu kolmiportaisella mallilla, jossa vaaratekijä kuvataan yksittäisenä, hetkellisenä tapahtumana. Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan vaaratekijän merkitystä olisi hyvä laajentaa kattamaan myös olosuhteiden vähittäinen muutos, jonka seurauksena sen vaarallisuus esim. ruokaturvan kannalta voi huoltovarmuuden kannalta kasvaa.

Luvussa 2.2.4 ja sen jälkeenkin käytetään termiä 'uhka', vaikka luvun otsikko sisältää sanat riski ja haavoittuvuus. Huoltovarmuuskeskus esittää terminologian täsmentämistä tai ainakin sanan uhka määrittelyä dokumentin kontekstissa.

Luvussa 2.2.4.5 ja 2.2.4.6 esiin nostetut vaikutukset ja riskit teollisuudelle ja elinkeinoelämälle ovat huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan kuvattu varsin suppeasti ja ansaitsisivat laajemman käsittelyn.

Luvussa 2.2.4.7. kuvatut heijastevaikutukset voivat Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan olla merkittävät verrattuna suoriin vaikutuksiin huoltovarmuuden kannalta

3. Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)

Huoltovarmuuskeskuksella ei ole tarkempia huomioita.

4. Näkemyksenne teemasta 'Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Huoltovarmuuskeskus pitää hyvänä tavoitetta kytkeä ilmastonmuutokseen sopeutuminen osaksi muuta toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua ja ennakointityötä.

5. Näkemyksenne teemasta 'Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Huoltovarmuuskeskus näkee, että luvun 2.5.2 lähestymistapa kytkeä ilmastonmuutokseen sopeutuminen osaksi varautumista, kokonaisturvallisuuden hallintaa sekä huoltovarmuutta on oikea. Luvussa kuvattu tavoite 3 ja siihen liittyvät toimenpiteet ovat toteuttamiskelpoisia ja tarpeellisia.

6. Näkemyksenne teemasta 'Ruoka- ja ravitsemusturva' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Huoltovarmuuden yksi tärkeä tavoite on riittävän ruokaomavaraisuuden ja ruokaturvan säilyttäminen myös tulevaisuudessa. Ilmastonmuutos vaikuttaa ruokahuoltoon suoraan Suomessa tapahtuvan alkutuotannon osalta sekä epäsuorasti ja heijastevaikutuksina.

Huoltovarmuuskeskus esittää, että tavoitteen 4 (tai 5) yhdeksi elementiksi asetettaisiin riittävän ruokaomavaraisuuden säilyttäminen osana ilmastonmuutokseen sopeutumista.

7. Näkemyksenne teemasta 'Infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Huoltovarmuuskeskus näkee, että luvun 2.5.4 tavoitteet 6-8 ja niiden toimenpiteet ovat perusteltuja myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Huoltovarmuuskeskus näkee, että luvun 2.5.4.4 kirjaukset teollisuuden ja elinkeinotoiminnan roolista ja merkityksestä ovat tarkoituksenmukaisia. Näiden toimialojen merkitys on Suomen huoltovarmuuden ja myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta keskeinen.

Tavoitteeseen 9 tulisi lisätä elementtejä, jotka laajentavat tavoitteen koskemaan koko elinkeinosektoria. Lisäksi tulisi luoda uusi tavoite tai muokata tavoitetta 9 siten, että se edistäisi myös 'tahtoa' tämän sektorin toimijoiden osalta.

8. Näkemyksenne teemasta 'Kuivuusriskien hallinta, luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Suomen luonnonvaroilla ja niiden kestäväällä käytöllä on omavaraisuutta ja huoltovarmuutta parantava vaikutus. Tavoitteen 11. sisältöä tulisi laajentaa siten, että se sisältäisi luonnonvaratalouden tuottavuuden säilyttämisen tai parantamisen muuttuvassa ilmastossa.

9. Näkemyksenne teemasta 'Terveyden suojeleminen ja edistäminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Ei huomautettavaa.

10. Näkemyksenne teemasta 'Kulttuuriperinnön ja –ympäristön suojeleminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Ei huomautettavaa.

11. Näkemyksenne teemasta 'Alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallinta' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Huoltovarmuuskeskus näkee hyvänä, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen pyritään jalkauttamaan myös alue- ja kuntatasolle.

12. Näkemyksenne teemasta 'Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan perustietoisuus ilmastonmuutoksesta fyysisenä ilmiönä ja sen vaikutuksista yhteiskunnan kaikille sektoreille on tärkeä sopeutumisen peruste. Tietopohjaa olisi hyvä vahvistaa erityisesti ilmastonmuutosten vaikutusten suorien, epäsuorien ja heijastevaikutusten osalta toimijoiden varautumisen ja sopeutumistoimien perusteeksi.

13. Näkemyksenne teemasta 'Viestintä ja vuorovaikutus' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Ei huomautettavaa.

14. Näkemyksenne teemasta 'Kansainvälinen yhteistyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Ei huomautettavaa.

15. Näkemyksenne teemasta 'Sopeutumisen seuranta ja arviointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Ei huomautettavaa.

16. Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Huoltovarmuuskeskus näkee hyväksi, että sopeutumis suunnitelmassa on tunnistettu lisäselvitystä vaativia toimenpiteitä. Huoltovarmuuden kannalta erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön kehittäminen sekä yhteistyön laajentaminen järjestökentän kanssa ovat kannatettavia tavoitteita.

17. Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

Huoltovarmuuskeskuksen arvion mukaan toimenpiteiden vastuut ja toteuttajat ovat tarkoituksenmukaiset.

18. Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

Huoltovarmuuskeskuksen vastuulle esitetyt toimenpiteet tukevat myös huoltovarmuutta ja ovat näin ollen hyväksyttäviä.

19. Tarkemmat huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)

Ei huomautettavaa.

20. Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan olisi hyvä harkita, että kuinka elinkeinoelämää, kolmatta sektoria ja väestöäkin koskevia tavoitteita ja toimenpiteitä voisi suunnitelmassa esittää ja konkretisoida.

Tapio Tourula

Annettu lausunto on Huoltovarmuuskeskuksen lausunto, joka on valmisteltu ja hyväksytty Huoltovarmuuskeskuksen lausuntoprosessin mukaan.